

Covid-19 Pandemisinde Öğretmenlik

Teaching Profession During the Covid-19 Pandemic

Mustafa FİDAN¹

¹ Doktor, Özel Acar Okulları, Ankara, gfidanmustafa@gmail.com, 0000-0002-2900-7631

Araştırma makalesi/ Research Article

Geliş/ Received: 2020-09-01 ✪ Kabul/ Accepted: 2021-05-19 ✪ Yayın/ Published: 2021-07-22

Atıf/ Citation

Fidan, M. (2021). Covid-19 pandemisinde öğretmenlik. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-14. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.789097>

Fidan, M. (2021). Teaching profession during the covid-19 pandemic. *Maarif Mektepleri International Journal of Educational Sciences*, 4(2).1-14. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.789097>

Öz

Öğretmen, başarılı bir eğitim sisteminde vazgeçilmezdir. Eğitimin değişen bağlamında, değişmeyen bileşenlerinden bir tanesi öğretmendir. Öğretmen, öğrencileri, meslektaşları ve yöneticileri ile karşılıklı sorumluluklar almakta ve değişimle uyumlu bir gelecek oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Bazı durumlarında ise öğretmenlerin yardıma ihtiyacı olabilmektedir. Covid 19 pandemisinde öğretmenlerin yardıma ihtiyacı olduğu söylenebilir. Bu çalışma pandemi sürecinde öğretmenlik mesleğinde ortaya çıkan değişimi tartışmaktadır. Çalışma bir literatür taraması niteliğindedir. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin esneklik, öğretimsel ve teknolojik olmak üzere üç başlıkta destek gereksinimleri belirlenmiştir. Eğitimin geleceğinde öğretmen rolünün etkililiği, bu desteklerin sağlanmasına bağlıdır. Öğretmene yapılan yatırım, geleceğe yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Covid 19, esneklik, öğretim, teknoloji

Abstract

The teacher is indispensable in a successful education system. In the changing context of education, one of the constant components is the importance of the teacher. The teacher takes mutual responsibilities with his students, colleagues and managers. The teacher helps to create a future compatible with change. In some cases, teachers may need help. It can be said that teachers need help in the Covid 19 pandemic. This study discusses the change in the teaching profession during Covid 19. The study is a literature review. As a result of the study, the support needs of teachers were determined

under three headings: Resilience, instructionally and technologically. The effectiveness of the teacher role in the future of education depends on the provision of these supports. Investment in the teacher is made into the future.

Keywords: Teacher, Covid 19, resilience, teaching, technology

Giriş

Öğretmen öğrenme içeriğinin ve okulun temsilcisidir. Bu yönüyle öğretmen, yöneticiler, meslektaşlar, veliler ve öğrenciler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Genellikle bir öğrencinin, belirli bir derse yönelik tutumu öğretmene ve dersin öğretilme şekline bağlıdır. Bir içerik alanı için coşku ve yeterlilik sergileyen bir öğretmen bu duygu ve yeterliği öğrencilere aktarabilir (Stronge, 2018). Bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar etkilidir (Kavcar, 2002). Öğretmenler, öğrenci başarısı, okul etkililiği ve veli memnuniyeti gibi birçok alanda vazgeçilmez bir öneme sahiptirler (Hanushek, 2011).

Öğretmenin temel rolü, başkalarında öğrenmeyi kolaylaştırmak olarak ifade edilir (Keller, 1968). Öğretmenler, öğrenme süreçlerini kolaylaştırarak, öğrencilerine yardımcı olurken; aynı zamanda okul yönetimi ve velilerle birlikte işbirliği içinde çalışırlar. Bütün bunlar öğretmenin önemi üzerine daha fazla düşünülmesi gerekliliğini doğurmaktadır (Korthagen, 2017). Dolayısıyla öğretmen, davranışları, yeterlikleri, inançları, kişiliği ve misyonunun uyuşması ile bir bütün oluşturabilen önemli bir rol modelidir (Korthagen, 2004).

Öğretmenin önemi, öğretmenlik olgusu ile birlikte sürekli değişim halindedir. Değişen koşullarda öğretmenlerin de değişmesi kaçınılmazdır (Crosby, 2000). Öğretmen her şeyden önce kendisi ve öğretmenlik sorumluluğu için değişime açık olmalı hatta bir değişim ajanı olarak okulda değişimi desteklemelidir (Fullan, 1993).

Değişim ve sürekli gelişme, öğretmenlik olgusunu zor ve karmaşık bir şekle dönüştürmektedir (Crosby, 2000). Bu nedenle öğretmenlerin güçlendirilmesi gündemden hiç düşmemektedir. Yapılan çalışmalar, daha çok desteklenen ve daha iyi hazırlanan öğretmenlerin daha başarılı olduklarını göstermektedir (Darling-Hammond, 2000). Dolayısıyla öğretmenler, gelişimlerinin sorumluluğunu üstlenecek yeterliliklerini geliştirebilecekleri, değişime ayak uydurabilecekleri ve güncel gelişen sorunları çözebilecekleri şekilde güçlendirilmelidirler (Kimwarey, Chirure ve Omondi, 2014).

Güçlendirme, yöneticilerin öğretmenlere yönelik takdir ve desteğini ifade etmek için kullanılmaktadır (Bogler ve Nir, 2012). Öğretmen açısından ele alındığında ise güçlendirme, öğretmenin sorumluluk alma ve daha başarılı performans ortaya koyma yetkinliğinin artmasını sağlayan süreçler için kullanılmaktadır (Short vd., 1994). Güçlendirme sonucunda öğretmen, olumlu bir şekilde hareket etme ya da gelişme becerisine ve bilgisine sahip olur (Kimwarey, Chirure ve Omondi, 2014). Öğretmen güçlendirilirken değişen bağlama ilişkin bilgi ve becerisi artmakta ve öğretmenin değişim karşısında durumu iyileşmektedir (Maeroff, 1988). Güçlendirme ile öğretmen

hem mesleki gelişim hem de bireysel öz yeterlik alanlarında gelişme fırsatı bulmaktadır (Short ve Rinehart, 1992).

Öğretmenin değişen dünyaya uygun bir şekilde hazırlanması hem öğretmenin kendi çabaları hem de dışardan yöneticilerinin güçlendirme çabaları ile gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlik bu bağlamda bir uyarlanabilir uzmanlık olarak ele alınmakta; yeterlik ve yenilik ilkeleri ile olası yeni sorunlar karşısında gelişmesi desteklenmektedir (Darling-Hammond ve Bransford, 2007).

Covid-19 sırasında okulların aniden kapanması, öğretmen rolleri hakkında belirsizliklerin artması, teknolojinin öğretmek için tek seçenek haline gelmesi ve okulların açılıp açılmaması problemi öğretmenler için yeni sorunlardan bazılarıdır. Bu ve daha bir sürü sorun karşısında öğretmenin güçlenmesi ve güçlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Dünya bankası tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin esneklik, öğretim ve teknoloji olmak üzere üç temel başlıkta desteklenmesi gerektiği öne sürülmektedir (Beteille vd., 2020).

1. Öğretmen Esnekliğinin Desteklenmesi

Burada 'esneklik' terimi, öğretmenlerin sıkıntı yaşamalarına rağmen uyum sağlama ve gelişme kapasitelerini açıklamak için kullanılmaktadır (Masten, Best ve Garmezzy, 1990). Covid-19, herkesin psikolojik, sosyolojik ve ekonomik rezervlerini zorlayan ve beraberinde getirdiği belirsizliklerle sıkıntı yaşamalarına neden olan bir süreç doğurmaktadır. Bu koşullar devam ederken öğretmenin kendisi ve çevresi için esnekliğini artırmak, bir diğer ifade ile uyum sağlama ve gelişme kapasitelerini artırmak için, desteğe gereksinim olacaktır.

Öğretmen esnekliği, zorlu koşullara ve yinelenen aksaklıklara rağmen öğretmenlerin öğretmenlik uygulamalarına bağlılıklarını sürdürmelerini sağlayan bir kalite olarak tanımlanmaktadır (Brunetti, 2006). Esneklik öğretmen ve çevre arasında zaman içindeki etkileşimin sonucu olan dinamik bir süreç veya sonuçtur (Day, 2008). Burada öz-yeterlik, öz-güven ve başa çıkma stratejileri gibi bireysel özelliklerin yanında, karşılıklı destekleyici ilişkiler de oldukça önemlidir (Beltman, Mansfield ve Price, 2011). Dolayısıyla öğretmen esnekliğinin sağlanabilmesinde destekleyici bir takım önlemler bulunmaktadır. Öğretmen bireysel özellikleri ile ilgilenirken yöneticilerin de destekleyici adımları aşağıda örneklendirilmektedir.

Ekonomik esnekliği koruma

Covid 19 pandemisinin eğitimin finansmanı üzerindeki etkileri dünya bankası tarafından desteklenen raporlarla ele alınmıştır. Bu raporlarda öğretmenlerin ve bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin ciddi bir ekonomik kayıp yaşama olasılığı vurgulanmıştır (Al-Samarrai, Gangwar ve Gala, 2020). Türkiye'de devlet okullarında çalışan öğretmenler için maaş problemi yoktur. Öte yandan özel okul öğretmenleri veya kurs öğretmenleri ya da farklı sektörlerde çalışmak zorunda olan öğretmenler için durum aynı netlikte değildir.

Türkiye’de öğretmenlerin ekonomik durumu konusunda önceden yapılan çalışmalarda, öğretmen maaşının yetersizliği vurgulanmıştır (Sönmez, 1989). Özel okul öğretmenlerinin maaş durumu ise kurumdan kuruma değişmekte, ortak bir maaş görülmemektedir. Bazı örneklerde görece düşük maaşını bile alamayan öğretmenler söz konusudur (Fidan, 2020b). Covid 19 sonrasında ise alan yazında öğretmen maaşları ile ilgili bir çalışma henüz görülemediği ve ya işsizlik maaşı gibi devlet tarafından sağlanan destekler öğretmenlerin bir kısmı için temel gereksinimlerini karşılayabilecekleri bir fırsat olmuştur. Bu desteklerin genişletilerek devam etmesinin, öğretmen esnekliğini destekleyeceği düşünülmektedir.

İçsel motivasyonu koruma

Öğretmenin kişiliği, etkili bir öğretmende aranan ilk özelliklerden biridir. Etkili öğretimin birçok yönü geliştirilebilir, ancak bireyin kişiliğinde değişimi etkilemek görece daha zordur (Stronge, 2018). Dolayısıyla öğretmenin kişiliği desteklenmeli, içsel süreçlerinin güçlü yönleri açığa çıkarılmalıdır. İçsel motivasyonu güçlü olan öğretmenler pandemi süreci ve daha sonrasında kendilerine ve çevrelerine yardım edebilirler.

Öğretmenin rolü sadece öğretim değildir. Öğretmenin temel rolü, öğrencilerinde öğrenmeyi kolaylaştırmak olarak ifade edilse de (Keller, 1968) aynı zamanda öğretmenin topluma rehberlik eden bir değişim ajanı olma gibi ilave rolleri de vardır (Fullan, 1993). Okullar pandemi sürecinde kapalı durumdayken, öğretmenler öğrencileri, meslektaşları ve çevreleri ile teknolojik iletişim kanallarında birliktedirler. Bu ortamlarda hastalığın kontrolü ve hafifletilmesi konusundaki mesajları ile öğretmen bir anlamda lider rolündedir. Ayrıca bu rol okullar yeniden açıldığında da devam edecektir.

Öğretmenin temel motivasyonu, bir fark yaratmak, bir şeyleri iyileştirip geliştirmek, derin bir insani ve sosyal deneyime katkı sunmak ve dünyayı değiştirmek gibi son derece önemli olgulardır (Ayers, 2015). Öğretmen bu motivasyon ile özellikle pandemi sürecinde yaşamsal öneme sahip görevler alabilir. Bilindiği üzere Türkiye’de bakanlık tarafından uzaktan eğitim çalışmaları planlanmış, televizyon ve internet üzerinden öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu sürecin kontrol edilmesi ve sağlıklı bir şekilde uygulanmasında öğretmen önemli bir rol üstlenebilir. Birçok okul canlı çevrimiçi dersler planlayarak pandemi sürecini ara vermeden değerlendirmektedir. Yapılan çalışmalarda erişim sorunu çözüldüğünde akademik eksiklerin giderildiği görülmüştür (Fidan, 2021a).

Tükenmişliği engelleme

Tükenmişlik, genel alan yazında öğretmenlerin uzun süreli mesleki stresin sonucu ortaya çıkmaktadır. Ancak özel durumlarda tükenmişliğin sebepleri farklılık gösterebilir. Tüm insanlar gibi öğretmenler de çalışmalarında stres yaşayabilirler. Birçok durumda da bu stresle başarılı bir şekilde başa çıkılabilmektedir. Ancak tükenmişlik stresle başa çıkmanın son noktası olarak görülmektedir (Skaalvik ve

Skaalvik, 2010). İşte bu noktada öğretmenlerin desteklenmesi önemli görülmektedir. Özellikle Covid 19 pandemisi gibi evrensel bir stres durumu söz konusu olduğunda öğretmenlerin destek ihtiyacı görece daha ön planda olacaktır.

Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin rol belirsizliğinin azaltılmasında destekleyici iletişimin önemini vurgulanmaktadır (Ray ve Miller, 1991). Okul kültürünün öğretmen tükenmişliği üzerinde olumlu etkisi olduğu yapılan deneysel çalışmalarla ortaya çıkmıştır (Friedman, 1991). Dolayısıyla öğretmenlerin tükenmişliği Covid 19 sürecinde olursa bile kader değildir. Olumlu bir kültür ve destekleyici bir iletişimle tükenmişliğin üstesinden gelinebilir.

Öğretmenlerin tükenmişlik nedenleri genellikle farklılık göstermektedir. Öğrenciler, okul, ekonomi, iletişim, rol belirsizliği, kişisel ve okul dışı faktörler alan yazında belirtilen tükenmişlik nedenleridir (Pines ve Aronson, 1988). Bütün bu faktörler ve daha fazlası öğretmenlerin yaşamında olağan koşullarda mevcut olabilecekken bir de Covid 19 pandemisi bunlara eklenmiş durumdadır. Bu koşullar altında öğretmenlerin tükenmişlik olasılıkları daha da artmaktadır.

Yapılan çalışmalarda Covid 19 pandemisi tek başına tükenmişlik nedeni olabilmektedir (Sahin vd., 2020). Dolayısıyla öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının erken tanımlanması, önlenmesi ve başa çıkma yöntemleri pandemi döneminde kilit rol oynamaktadır. Bunlara ek olarak sürecin daha ne kadar devam edeceğinin bilinmezliği ve nelerle karşılaşılacağı bağlamındaki belirsizlikler halen devam etmektedir. Olası senaryoların en olumlu bir şekilde uygulanmasında öğretmenlerin rolü önemlidir. Tükenmiş öğretmenlerdense güçlü öğretmenlerle işletilecek bir sürecin daha etkili olacağı düşünülmektedir.

2. Öğretmenlerin Öğretimsel Olarak Desteklenmesi

Öğretmen, genel olarak öğrencilerinde bir fark yaratmak, bir şeyleri iyileştirip geliştirmek ve çevresini olumlu olarak değiştirmek amacındadır (Ayers, 2015). Bu esnada öğretmenin kendinde de fark yaratması, sürekli olarak kendini iyileştirmesi ve olumlu bir değişim içinde olması gerekmektedir. Covid 19 süreci eğitimle ilgili birçok köşe taşını yerinden oynatırken öğretmenlik mesleği ile ilgili de önemli değişimler olması kaçınılmazdır (Crosby, 2000). Öğretmen her şeyden önce kendisi için değişim karşısında güçlenmek zorundadır. Ayrıca öğretmenlik sorumluluğu değişime açık olmayı gerektirmektedir. Daha önceki dönemlerde ortaya çıkan değişimlerde olduğu gibi Covid 19 koşulları da öğretmenden değişim ajanı olmayı beklemektedir (Fullan, 1993). Değişim ajanı olarak öğretmen, pandemi koşullarına hızla uyum sağlamalı ve öğrencilerine destek olmalıdır.

Kendisini mesleki ve kişisel açılarından sürekli geliştiren, bununla ilgili fırsatları ve olanakları araştıran ve değerlendiren öğretmenler ideal öğretmen olarak ifade edilmektedir (Seferoğlu, 2004). Bir öğretmeni gerçekten harika kılan şey başkalarına ilham veren niteliklerdir (Zehm ve Kottler, 1993). Öğretmen her koşulda kişisel duruşu ve mesleki becerileri ile çevresine ilham verebilen ideal öğretmenliği hedeflemelidir.

Yapılan araştırmalarda kişisel özellikleri ve mesleki alan bilgisinin bir öğretmeni ilham kaynağı yapan temel bileşenler olarak gösterilmektedir (Arnon, ve Reichel, 2007). Dolayısıyla okullar yeniden açıldığında veya çeşitli çevrimiçi ortamlarda öğretmenin ilham kaynağı olma özelliği devam etmelidir. Öğretmen kişisel ve mesleki olarak pandemi sürecinde yeniliklerle kendini güncellemelidir.

Pandemi sürecinde uzaktan öğretim, eğitimin tüm kademelerinde kullanılır hale gelmiştir. Çevrimiçi imkânlar kullanılarak öğretmenlerin öğretim becerilerine ilişkin destek çalışmaları yürütülebilir. Aslan ve diğerleri (2018) tarafından yapılan çalışmada hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitimle yapılabilirliği incelenmiştir. Buna göre gelişen teknolojik imkânların bu yönde kullanılmakta olduğu ve öğretmenlerin de uzaktan eğitime olumlu yaklaştıkları ortaya konulmuştur. Sullivan ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada pandemi sürecinde öğretmen eğitimi bağlamında yapılan çevrimiçi çalışmalar örneklerle incelenmiştir. Çalışmada çevrimiçi ortamların çok fazla fırsatlar barındırdığı vurgulanmakta öğretmenlerin bu sürece olumlu dönütleri örneklendirilmektedir. Öğretmenler bu çevrimiçi fırsatları mesleki gelişimleri için kullanabilirler.

Covid 19 sonrası okula dönüldüğünde hem sınıfın fiziksel varlığını öğretime dahil edilmesi hem de öğrenci vızıltılarının işbirliğine dayalı bir plan çerçevesinde organize edilmesini içine alan sınıf yönetim becerileri (Stronge, 2018) eskimemeli hatta yenilenmelidir. Sınıf yönetiminde yenilenmenin sadece okula dönülme seçeneği ile sınırlı kalmaması, yüz yüze eğitimin yanında hızla gelişen çevrimiçi eğitime ilişkin sınıf yönetimi becerilerini de kapsayan güncel beceriler edinilmelidir (Crawford-Ferre ve Wiest, 2012). Dolayısıyla öğretmenlerin temel öğretimsel becerilerinden olan sınıf yönetimi, pandemi sürecinde yeniden ele alınmalı ve geliştirilmesi için öğretmenler desteklenmelidir.

Öte yandan etkili bir öğretmen için öğretimi planlama ve organize etme önemli bir öğretimsel beceridir. Bazı öğretmenler evde planlama yaparken, bazıları okuldan sonra çalışır ve çeşitli hedefleri içeren birim planları hazırlar. Öğretmenlerin öğretimi nerede ve nasıl planladıkları ve nasıl organize ettiklerine bakılmaksızın, etkili çalışmaların kanıtı sınıflarında görülür. Etkili bir öğretmenin sınıfındaki bir gözlemci, yayınlanan günlük ders hedeflerini ve faaliyetlerini görüntüleyerek işi hızlı bir şekilde anlayabilir (Stronge, 2018). Yapılan çalışmalarda yüz yüze eğitim veya çevrimiçi eğitim fark etmeksizin öğretim sürecini planlamanın hayati önemde olduğu tespit edilmiştir (Peterson ve Bond, 2004). Dolayısıyla belirsizliklerle dolu pandemi sürecinde öğretmenlerin doğru bir süreç yönetimi için eskiye göre daha iyi planlama yapmaları gerektiği söylenebilir.

Clark (1988) tarafından yapılan çalışmada öğretmenin öğretime hazırlanma sürecine ilişkin doğru sorular ve bu bağlamda düşünen öğretmenler araştırılmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre, öğretmenleri kendileri ve meslekleriyle ilgili daha iyi sorular sormaya teşvik ederek, öğretim sürecine daha etkili şekilde hazırlık yapılabileceği belirtilmektedir. Bu çerçevede öğretmenlerin doğru sorulara

yoğunlaşması ve sürece katkı sunacak cevaplar edinmeleri için desteklenmeleri önerilebilir.

3. Öğretmenlerin Teknolojik Olarak Desteklenmesi

Teknolojinin eğitim süreçlerindeki potansiyeli bütün öğretmenler tarafından bilinmekte ve gücü kabul edilmektedir. Türkiye’de neredeyse tüm öğretmenlerin radyo ve televizyon gibi yayın teknolojilerine ve metin, telefon ve e-posta gibi dijital teknolojilere kolay erişimi bulunmaktadır. Öğretmenler ve eğitim kurumları bu çerçevede teknolojik yatırımlar yapmaktadırlar. Her geçen gün öğretmenlerin teknoloji kullanımı çok hızlı ve keskin bir şekilde artmaktadır (Russell vd., 2003). Öğretmenlerin teknoloji kullanımı, teknolojiye uyum sağlaması üzerine yapılan deneysel çalışmalarda değişime açıklık önemli bir belirleyici olarak gösterilmektedir (Baylor ve Ritchie, 2002).

Teknoloji, eğitimin sınırlarını yeniden belirlerken öğretmenlerin bu değişime kayıtsız kalması düşünülemez. Geleceğin eğitim senaryoları ele alınırken okulun yerini teknolojik araçlara bırakacağı söylenmektedir (Young ve Muller, 2010). Dolayısıyla öğretmenlerin iletişim ve öğrenme sistemlerini yönetmek için sık sık teknolojik araçları kullanmalarını teşvik edilmelidir. Ayrıca öğretim süreçlerini yürütebilmek amacıyla yayın ve teknolojik iletişim kanallarını kullanma becerileri teşvik edilmelidir.

Teknolojik gelişmeler öğretmenleri dar alanda sıkışıp kalmaktan kurtarır ve zorluklarla başa çıkmalarını, yeni pedagojiler, yeni öğretim ve öğrenme biçimleri ve kendi aralarında ve öğrencileriyle yeni ittifaklar bulmalarını sağlar. Farklı yönetsel ve örgütsel yapıları, ders tasarımı ve teknolojileri içeren uzaktan eğitim, eğitimcilerin ve öğrencilerin mekân kısıtlaması olmadan katılabildikleri öğretim süreci (Moore ve Kearsley, 2011) olarak son dönemde hayatın bir parçasına dönüşmüştür. Covid 19 pandemisi nedeniyle okulların kapalı olması uzaktan eğitime beklenmedik bir uygulama alanı açmıştır. Okul öncesinden üniversiteye kadar tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitim zorunlu olarak uygulanmaktadır.

Teknolojik araçların eğitime kazandırdığı yeni bağlamlar sayesinde öğretmenlik yeni ufuklar edinmiştir. Artık öğretmenlik yazını, teknolojik olanakların gündeme getirdiği uzaktan öğretim gerçeği ile karşı karşıyadır (Wolcott, 1995). Uzaktan öğretmenler internet ortamında birçok yeniliği kullanmakta ve öğretim becerilerini geliştirmektedirler. Son yıllarda artan sayıları ile youtuber öğretmenler, kaydettikleri videolar aracılığı ile binlerce öğrenciye ulaşmaktadırlar (Copper ve Semich, 2019). Videolar ayrıca öğretmenin kendi kendini analiz etmesini ve zaman içindeki gelişimini inceleyebilmesine de olanak vermektedir. Videolar üzerinde düzeltmeler, eklemeler ve çıkarmalar yapılabilen dolayısıyla daha kusursuz öğretim içerikleri oluşturulabilmektedir (Rich ve Hannafin, 2009).

Ayrıca sosyal medya kullanımının öğretmenler için giderek popüler hale geldiği görülmektedir. Sosyal medya fenomen öğretmenlere, başkalarıyla iletişim kurma,

işbirliği yapma ve kaynakları paylaşma olanağı tanımakta ve tüm bunları yaparken erişim ve kullanım kolaylığı sunmaktadır. Facebook, instagram ve benzeri sosyal medya araçlığı ile de öğretmenler öğrencilere ulaşabilmektedirler (Handayani, 2015). Dolayısıyla öğrenciye ulaşabilme bağlamında öğretmenin teknoloji ile arasının iyi olması gerektiği söylenebilir.

Teknoloji ile arası iyi olan öğretmenler üzerinde yapılan çalışmada, teknolojik gelişmeleri öğretime hızla uygulayan öğretmenlerin deneyimlerini araştırılmıştır. Burada teknolojiye olan ilginin nedenini keşfederek diğer öğretmenleri teknolojiyle daha kolay buluşturma yolları belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışma sonuçları, teknolojiyi teşvik etme eğitimleri sırasında içsel faktörlere (inançlar, tutumlar ve güven) daha fazla dikkat gösterilmesi gerektiği şeklindedir (Ertmer, Ottenbreit-Leftwich ve York, 2006). Bir diğer ifade ile, teknolojiye hızla uyum sağlayan öğretmenlerin temel motivasyonu içsel nedenlerle açıklanmaktadır.

Öğretmenlerin teknolojiye ilişkin inançları yapılan çalışmalarla incelenmektedir. Levin ve Wadmany (2006) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin teknolojiye ilişkin inançlarının birbirinden oldukça farklıdır ve değişim içerisindedir. Çalışmada ayrıca teknolojik uygulamaları kullanmanın genel inançlardan daha kolay değişmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre öğretmenler teknolojik araçlarla karşılaştıkça inançlarının da değişeceği söylenebilir. Dolayısıyla pandemi sürecinde hızla uygulamaya konulan uzaktan eğitimin, öğretmenlerin teknolojiye dönük inançlarını değiştireceği düşünülebilir. Nitekim Güler (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin çevrimiçi eğitim teknolojilerini kullandıktan sonra algılarındaki önemli değişime vurgu yapmaktadır. Bir başka ifade ile öğretmenlerin teknolojik değişimlerle daha çok karşılaşmasını sağlamak teknoloji kullanımlarını olumlu yönde etkilemektedir. Benzer şekilde Fidan (2020) tarafından yapılan çalışma sonuçlarında, öğretmenlerin teknolojiye ilişkin olumlu değişim içinde oldukları rapor edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, pandemi koşullarında öğretmenlik konusu tartışılmıştır. Literatür taramasında uygun makaleleri belirlemek ve seçmek için sistematik yöntemler kullanılmıştır. Kaynaklar Dergipark ve Google Scholar veri tabanından seçilmiştir. İngilizce ve Türkçe olarak yayınlanan uygun çalışmalar için bu veri tabanlarını başlangıç tarihinden Ocak 2021'e kadar araştırılmıştır. Covid-19 pandemisinde öğretmenlik konusunu tartışırken yararlı olabilecek sonuçları bildiren tüm çalışmalar araştırmaya dahil edilmiştir. Bu çeşitli kaynaklardan elde edilen bulgular sentezlenerek özetlenmiştir.

Covid-19 sırasında okulların aniden kapanmasıyla teknolojinin tek seçenek haline gelmesi, öğretmen rolleri hakkındaki belirsizliklerin artması ve yeni normalin bir türlü şekillenememesi bu çalışmanın temel motivasyonudur. Bu çalışmada mevcut sorular karşısında öğretmenlerin kendileri ve toplum için desteklenmeleri gerekliliği tartışılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin desteklenmesine ilişkin Dünya Bankası

tarafından hazırlanan rapor (Beteille vd., 2020) temel alınmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada öğretmenlerin desteklenmesi, esneklik, öğretim ve teknoloji olmak üzere üç temel başlıkta açıklanmaktadır. Öğretmenler bu üç temel çerçevede geç olmadan desteklenmeli, geleceğin eğitiminde olağan sorunların önüne geçilmelidir. Çünkü öğretmenlerin desteklenmesiyle dolaylı olarak çevrimiçi eğitimin de destekleneceği düşünülmektedir. Çünkü öğrenciler, ebeveynler ve öğretmenler arasında işbirliğine dayalı bir topluluk çabası olarak tanımlanan çevrimiçi eğitimde öğretmen rolü yaşamsal önemdedir (Aliyyah vd., 2020).

Covid-19 pandemisinde desteklenmesi gereken konuların biri öğretmen esnekliğidir. Öğretmen esnekliği, pandeminin beraberinde getirdiği zorlu koşullara rağmen öğretmenlerin öğretmenlik rollerini güncelleyerek sürdürmelerini sağlayan dinamik bir yeterlidir (Brunetti, 2006; Day, 2008). Öğretmen esnekliğinin içsel ve dışsal belirleyicileri bulunmaktadır. İçsel belirleyicileri olarak öz-yeterlik, öz-güven ve başa çıkma stratejileri gibi bireysel özelliklerin yanında; karşılıklı destekleyici ilişkilerle dışsal olarak öğretmen esnekliği desteklenebilir (Beltman, Mansfield ve Price, 2011). Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin öz liderlik becerileri ile bireysel inovasyon özellikleri arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır (Fidan, 2019). Dolayısıyla öğretmenlere bireysel özelliklerini olumlu olarak geliştirmeleri önerilebilir. Aynı zamanda yöneticilere ve ilgili diğer paydaşlara öğretmen esnekliğini destekleyici önlemler almaları önerilebilir. Örneğin, ekonomik endişeleri yok etme, içsel motivasyonu koruma ve tükenmişliği engelleme öğretmen esnekliğini desteklemede kullanılabilir.

Covid-19 pandemisinde desteklenmesi gereken konuların bir diğeri öğretmenlerin öğretimsel becerileridir. Yeni normalde öğretmenlik mesleği ile ilgili önemli değişimler olması kaçınılmazdır. Öğretmen her şeyden önce kendisi için değişim karşısında güçlenmek zorundadır. Ayrıca öğretmenlik sorumluluğu değişime açık olmayı gerektirmektedir. Daha önceki dönemlerde ortaya çıkan değişimlerde olduğu gibi Covid 19 koşulları da öğretmenden değişim ajanı olmayı beklemektedir (Fullan, 1993). Yeni nesil öğrencilerin eğitiminde inovatif değişimlerin göz önünde bulunması gerekliliği öne çıkmaktadır. Birçok yeni teknoloji sayesinde öğrencilerin eğitim sürecine farklı yöntem ve tekniklerle dahil edilebileceği belirtilmiştir (Fidan, 2020c). Yapılan çalışmalarda eğitimden ödün vermeden çevrimiçi öğretim için çeşitli yöntemler geliştirildiği belirtilmektedir. Bu yöntemlerin başında başarılı çevrimiçi dersler gelmektedir. Çevrimiçi derslerin tasarlanması, içerik oluşturulması ve öğrencilerle uygun araçlarla paylaşılması öğretimsel becerilerin geliştirilmesini gerektirmektedir (Mahmood, 2021; Suryaman vd., 2020).

Covid-19 pandemisinde bir diğer konu ise öğretmenlerin teknolojik olarak desteklenmeleridir. İçinde bulunduğumuz zaman dilimi her ne kadar dijital dönüşüm çağı olarak isimlendirilse de öğrenci ve öğretmenlerin teknolojik sorunları eşit bir şekilde çözülmüş değildir (Iivari vd., 2020). Fidan (2020) tarafından yapılan çalışmada acil uzaktan öğretim sürecinde teknolojik alt yapı ve erişim sorunları ile teknoloji bağımlılığı sorunları birlikte belirlenmiştir. Bir diğer ifade ile bir tarafta teknolojiye

ulaşamayan öğretmen ve öğrenciler varken diğer tarafta teknoloji bağımlılığının görüldüğü eşit olmayan durum söz konusudur. Dolayısıyla teknolojik alt yapısını ve becerilerini hızla güncelleyen öğretmenlerin süreçte daha başarılı olduğu belirtilmektedir (Alqahtani ve Rajkhan, 2020).

Sonuç olarak Covid-19 pandemisinde öğretmenliğin bir sınamadan geçtiği söylenebilir. Bu süreçte öğretmenlerin bireysel çabalarının ve dışsal desteklerin önemli olduğu ortaya konulmuştur. Öte yandan pandemi ile birlikte ortaya çıkan yeni normalde öğretmenler için çeşitli fırsatların varlığı da belirtilmiştir. Yeni normal, öğretmenlik bağlamında, mesleki, öğretimsel, teknolojik ve bireysel gelişim adına sayısız inovasyon imkanları ortaya çıkarmıştır (Sculi vd., 2020). Bu çalışmada alan yazın ışığında öğretmenler için, inovasyonu benimseme ve yeni normalin avantajlarına liderlik etmeye odaklanmak önerilmektedir (Sharif vd., 2020). Pandeminin belirsizlik ortamı öğretmenlik mesleği için tüm olumsuzluklara rağmen olumlu birçok yenilik getirmektedir (Fidan, 2020). Öğretmenler zorunlu çevrimiçi öğretim sürecinde ortaya çıkan yenilikçi uygulamaları olumlu olarak değerlendirmekte ve kendilerini geliştirmektedirler (Fidan, 2021b).

Etik Beyan

“Covid-19 Pandemisinde Öğretmenlik” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Kaynaklar

- Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M., & Tambunan, A. R. S. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the Covid-19 pandemic period: A case study in Indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90-109.
- Alqahtani, A. Y., & Rajkhan, A. A. (2020). E-learning critical success factors during the covid-19 pandemic: A comprehensive analysis of e-learning managerial perspectives. *Education Sciences*, 10(9), 216-231.
- Al-Samarrai, S., Gangwar, M., & Gala, P. (2020). *The Impact of the COVID-19 Pandemic on Education Financing*. pubdocs.worldbank.org/en/734541589314089887/Covid-and-Education-Financing-final.pdf
- Arnon, S., & Reichel, N. (2007). Who is the ideal teacher? Am I? Similarity and difference in perception of students of education regarding the qualities of a good teacher and of their own qualities as teachers. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 13(5), 441-464.
- Aslan, A., Göksu, İ., Karaman, S., Teknolojileri, B., & Çemişgezek, M. Y. O. (2018). Uyarlanabilir uzaktan hizmetiçi eğitimin başarı ve eğitimin tamamlama süresine

- etkisi ile öğretmen görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45, 103-115.
- Ayers, W. (2015). *To teach: The journey of a teacher*. Teachers College Press.
- Baylor, A. L., & Ritchie, D. (2002). What factors facilitate teacher skill, teacher morale, and perceived student learning in technology-using classrooms? *Computers & Education*, 39(4), 395-414.
- Beltman, S., Mansfield, C., & Price, A. (2011). Thriving not just surviving: A review of research on teacher resilience. *Educational Research Review*, 6(3), 185-207.
- Beteille, T., Ding, E., Molina, E., Pushparatnam, A., & Wilichowski, T. (2020). *Three Principles to Support Teacher Effectiveness During COVID-19*. <https://doi.org/10.1596/33775>
- Bogler, R., & Nir, A. E. (2012). The importance of teachers' perceived organizational support to job satisfaction. *Journal of Educational Administration*, 50(3), 287-306
- Brunetti, G. J. (2006). Resilience under fire: Perspectives on the work of experienced, inner city high school teachers in the United States. *Teaching and Teacher Education*, 22(7), 812-825.
- Clark, C. M. (1988). Asking the right questions about teacher preparation: Contributions of research on teacher thinking. *Educational Researcher*, 17(2), 5-12.
- Copper, J. M., & Semich, G. W. (2019). Professional development in the twenty-first century: YouTube teacher training and professional development. In *Advanced Online Education and Training Technologies* (pp. 185-199). IGI Global.
- Crawford-Ferre, H. G., & Wiest, L. R. (2012). Effective online instruction in higher education. *Quarterly Review of Distance Education*, 13(1), 11.
- Crosby, R. H. J. (2000). AMEE Guide No 20: The good teacher is more than a lecturer-the twelve roles of the teacher. *Medical Teacher*, 22(4), 334-347.
- Darling-Hammond, L. (2000). How teacher education matters. *Journal of Teacher Education*, 51(3), 166-173.
- Darling-Hammond, L., & Bransford, J. (Eds.). (2007). *Preparing teachers for a changing world: What teachers should learn and be able to do*. John Wiley & Sons.
- Day, C. (2008). Committed for life? Variations in teachers' work, lives and effectiveness. *Journal of Educational Change*, 9(3), 243-260.
- Ertmer, P. A., Ottenbreit-Leftwich, A., & York, C. S. (2006). Exemplary technology-using teachers: Perceptions of factors influencing success. *Journal of computing in teacher education*, 23(2), 55-61.
- Fidan, M. (2019). Öğretmenlerde bireysel inovasyon ile öz liderlik arasındaki ilişki. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(3), 518-527. DOI:10.33712/mana.661672
- Fidan, M. (2020). COVID-19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43.

- Fidan, M. (2020b). Mutlu okulun bileşenleri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 107-123.
- Fidan, M. (2020c). Yeni nesil öğrencilerin öz eğitiminde özgürlük ve öz liderlik işbirliği: Özgürleştirilen liderlik. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1(2), 32-41.
- Fidan, M. (2021a). COVID-19 and Primary School 1st Grade in Turkey: Starting Primary School in The Pandemic Based on Teachers' Views. *Journal of Primary Education*, 3(1), 15-24. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.3.1.2>
- Fidan, M. (2021b). Mutlu çevrimiçi okul. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(2), 149-171. <https://doi.org/10.51948/auad.863191>
- Friedman, I. A. (1991). High and low-burnout schools: School culture aspects of teacher burnout. *The Journal of Educational Research*, 84(6), 325-333.
- Fullan, M. G. (1993). Why teachers must become change agents. *Educational Leadership*, 50, 12-12.
- Güler, N. (2020). Preparing to teach English language learners: effect of online courses in changing mainstream teachers' perceptions of English language learners. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 14(1), 83-96.
- Handayani, F. (2015). Instagram as a teaching tool? Really? *Proceedings of ISELT FBS Universitas Negeri Padang*, 4(1), 320-327.
- Hanushek, E. A. (2011). The economic value of higher teacher quality. *Economics of Education Review*, 30(3), 466-479.
- Iivari, N., Sharma, S., & Ventä-Olkkonen, L. (2020). Digital transformation of everyday life—How COVID-19 pandemic transformed the basic education of the young generation and why information management research should care?. *International Journal of Information Management*, 55, 102183.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2).
- Keller, F. S. (1968). Good-bye, teacher... *Journal of Applied Behavior Analysis*, 1(1), 79.
- Kimwari, M. C., Chirure, H. N., & Omondi, M. (2014). Teacher empowerment in education practice: Strategies, constraints and suggestions. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 4(2), 51-56.
- Korthagen, F. (2017). Inconvenient truths about teacher learning: Towards professional development 3.0. *Teachers and Teaching*, 23(4), 387-405.
- Korthagen, F. A. (2004). In search of the essence of a good teacher: Towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 20(1), 77-97.
- Levin, T., & Wadmany, R. (2006). Teachers' beliefs and practices in technology-based classrooms: A developmental view. *Journal of Research on Technology In Education*, 39(2), 157-181.

- Maeroff, G. I. (1988). *The empowerment of teachers. overcoming the crisis of confidence*. Teachers College Press, 1234 Amsterdam Ave., New York, NY 10027.
- Mahmood, S. (2021). Instructional strategies for online teaching in COVID-19 pandemic. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3(1), 199-203.
- Masten, A. S., Best, K. M., & Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and Psychopathology*, 2(4), 425-444.
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.
- Peterson, C. L., & Bond, N. (2004). Online compared to face-to-face teacher preparation for learning standards-based planning skills. *Journal of Research on Technology in Education*, 36(4), 345-360.
- Pines, A., & Aronson, E. (1988). *Career burnout: Causes and cures*. Free press.
- Ray, E. B., & Miller, K. I. (1991). The influence of communication structure and social support on job stress and burnout. *Management Communication Quarterly*, 4(4), 506-527.
- Rich, P. J., & Hannafin, M. (2009). Video annotation tools: Technologies to scaffold, structure, and transform teacher reflection. *Journal of Teacher Education*, 60(1), 52-67.
- Russell, M., Bebell, D., O'Dwyer, L., & O'Connor, K. (2003). Examining teacher technology use: Implications for preservice and inservice teacher preparation. *Journal of Teacher Education*, 54(4), 297-310.
- Sahin, T., Aslaner, H., Eker, O. O., Gokcek, M. B., & Dogan, M. (2020). *Effect of COVID-19 pandemic on anxiety and burnout levels in emergency healthcare workers: A questionnaire study*. <https://assets.researchsquare.com/files/rs-32073/v1/9cfac19d-9ad8-4f4f-b049-6a9f02ed5b66.pdf>
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Short, P. M., & Rinehart, J. S. (1992). School participant empowerment scale: Assessment of level of empowerment within the school environment. *Educational and Psychological Measurement*, 52(4), 951-960.
- Short, P. M., Greer, J. T., & Melvin, W. M. (1994). Creating empowered schools. *Journal of Educational Administration*, 32, 38-52.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2010). Teacher self-efficacy and teacher burnout: A study of relations. *Teaching and Teacher Education*, 26(4), 1059-1069.
- Sönmez, V. (1989). Türkiye'de öğretmenin ekonomik durumu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(4). 77-84.
- Stronge, J. H. (2018). *Qualities of effective teachers*. ASCD. <https://vulms.vu.edu.pk/Courses/EDU433/Downloads/Lecture%203.pdf>

- Sullivan, F., Hillaire, G., Larke, L., & Reich, J. (2020). Using Teacher Moments During the COVID-19 Pivot. *Journal of Technology and Teacher Education, 28*(2), 303-313.
- Suryaman, M., Cahyono, Y., Muliensyah, D., Bustani, O., Suryani, P., Fahlevi, M., ... & Munthe, A. P. (2020). COVID-19 pandemic and home online learning system: Does it affect the quality of pharmacy school learning? *Syst. Rev. Pharm, 11*, 524-530.
- Wolcott, L. L. (1995). The distance teacher as reflective practitioner. *Educational Technology, 35*(1), 39-43.
- Young, M., & Muller, J. (2010). Three educational scenarios for the future: Lessons from the sociology of knowledge. *European Journal of Education, 45*(1), 11-27.
- Zehm, S. J., & Kottler, J. A. (1993). *On being a teacher: The human dimension*. Corwin Press, Inc., A Sage Publications Company, 2455 Teller Road, Newbury Park, CA 91320.